



Jordforureningsloven 2011

Påbudssagerne v/advokat Anne Sophie K. Vilsbøll

Påbudssagerne

- "Hvorfor er der så få af dem" ?
- - både et spørgsmål og et postulat!
- Med "påbudssagerne" sigtes her til påbud om undersøgelse og/eller oprensning af jordforurening efter henholdsvis reglerne i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningslovens §§ 40,41 (og 48).
- Det må forventes, at myndighederne i en del år endnu skal arbejde med begge regelsæt.

Påbudssagerne

- Interessenterne i påbudssager er bl.a.:
- *Kommunerne* – "påbudsmyndigheden". Evt. tilbageholdenhed kan være begrundet i risiko for fejl/erstatningsansvar men også usikkerhed pga. ofte vanskelige tekniske/juridiske vurderinger.
- *Regionerne* – ansvarlige for den offentlige indsats. Påbud til forureneren begrænser den offentlige indsats.
- *Forsikringselskaberne* – erhvervsforsikringer og villaolietanke. Begrænse omkostningerne.
- *Grundejere, naboer m.fl.* – økonomisk eller faktisk generet af forureningen.

Påbudssagerne

Lidt uvidenskabelig statistik fra MAD:

- I alt 10 højesteretsdomme i perioden 2001 -2011 omhandlende jordforurening og påbud efter enten MBL eller JFL.
- 53 afgørelser (domme eller afgørelser i klagesager) om påbud efter JFL §§ 40 og/eller 41.
- 75 afgørelser (domme eller afgørelser i klagesager) om påbud efter JFL § 48.

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

- Op gennem 1990'erne flere kuldsejlede forsøg fra myndighederne på at påbyde private virksomheder at oprense forureninger. Retspraksis slog udtrykkeligt fast, at *med mindre der er udtrykkelig hjemmel for andet, så skal sager om jordforurening afgøres efter de almindelige erstatningsregler.*
 - Rockwool-dommen (U1991.674H) – Kommune måtte erstatte virksomhedens udgifter til opfyldelse af et uhjemlet påbud vedr. en forurening, der var forårsaget af en tidligere ejer.
 - Aalborg-sagen (U1998.549H) – Forurening fra villaolietank. Kommunen måtte erstatte ejeren (dennes forsikringselskab) afholdte udgifter som følge af uhjemlet påbud, da ikke culpa fra ejeren.

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

- Kravet om "culpa" hos skadevolderen er stadig aktuelt i sager om ældre forureninger. Men kravet bør i mange tilfælde ikke afholde fra at give et påbud: Der skal ikke ret meget til for at løfte bevisbyrden.
- Q8-sagen (U.2000.276H) – På en benzintank var der i årene 1962-1989 opstået forurening, bl.a. som følge af overfyldninger/spild. Højesteret udtalte, at det allerede fra 1960'erne måtte have stået benzinselskaberne klart, at der under hensyn til forureningsfaren måtte udvises særlig omhu ved vedligeholdelse og påfyldning af tankanlæg.

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

- Jordforureningsloven. Er det ikke blevet nemmere at udstede påbud nu? Måske, men fortsat ikke uden udfordringer, jf. praksis, f.eks.:
 - Kommunens bevisbyrde, at de tidsmæssige betingelser i JFL §§ 40 og 41 er opfyldt (forureningen fortsat efter 1/1 1992 hhv. forureningen sket 1/1 2001 eller senere)
 - Manglende bestemthed og præcisering af påbuddet er ugyldighedsgrund
 - Anvendelse af proportionalitetsprincippet i forhold til udgangspunktet om genopretning
 - Rette adressat for påbuddet – hvem er "forureneren"?
 - Forældelses- og passivitetsproblematik

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

Genopretning ctr. proportionalitetsprincippet

- Højesteret i Kolding-dommen (U2005.2923H):
“Proportionalitetsprincippet må føre til, at en forurening eller restforurening med olie – uafhængigt af omkostningernes størrelse – som udgangspunkt ikke kan påbydes fjernet, hvis der foreligger en høj grad af sikkerhed for, at den hverken aktuelt eller i fremtiden indebærer en miljø- eller sundhedsmæssig risiko”
- Risikovurdering!
- Omfattende praksis i villaolietanksagerne – analog anvendelse i §§ 40/41-sagerne?

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

Rette adressat for påbuddet – hvem er "forureneren" (erhverv)

- Den virksomhed "hvorfra forureningen hidrører", JFL § 41, stk. 3.
- Den utilsluttede olietank (U.2010.844H) – Olieselskab var rette adressat for påbud om oprensning af forurening, der skyldtes fejlagtig påfyldning af olietank, som ikke var tilsluttet villaens oliefyr. Ej "succesfuld påfyldning af tanken"!

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

Forældelses- og passivitetsproblematik

- Ingen forældelsesfrist for § 40-påbud. Dog evt. passivitet (indrettelsessynspunktet).
- 30-årig forældelse for § 41-påbud (fra ophør af den produktion eller det anlæg, der forårsagede/kunne forårsage forureningen)
- Alba-dommen (U2010.261H) – om forældelse af kommunens erstatningskrav for afholdte afværgeomkostninger. Omhandler ikke påbuddet. (Klagesag vedr. § 40-påbud endnu ikke afgjort af NMKN, men udkast fra MST om ophævelse af påbuddet).

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

Alba-sagen (forts.)

- Renseri siden 1969. Undersøgelse som led i kortlægningen afslørede forurening med bl.a. kulbrinter og klorerede opløsningsmidler.
- Amtet modtog forureningsrapport den 3. august 1999 og en yderligere rapport den 2. november 1999.
- Den 30. juni 2004 skrev amtet til virksomheden og foreslog en aftale om suspension af forældelse af amtets eventuelle erstatningskrav mod virksomheden.
- Virksomhedens advokat svarede den 13. august 2004, at man ville overveje.
- Den 29. oktober 2004 udtog amtet stævning med påstand om, at virksomheden skulle anerkende pligt til at friholde amtet dets nødvendige udgifter til undersøgelse og afværge af forureningens påvirkning af grundvandet.

Påbudssagerne

Kommunernes udfordringer

Alba-sagen (forts.)

- Højesteret: *“Det må .. lægges til grund, at (amtet) allerede ved modtagelsen af (undersøgelsesrapporten af 3. august 1999) fik kendskab ikke alene til forureningen og behovet for yderligere undersøgelser, men også til, at der bestod en nærliggende mulighed for, at det ville være nødvendigt at iværksætte afværgeforanstaltninger. .. Den 5-årige forældelsesfrist .. løber derfor fra amtets modtagelse den 5. august 1999 af rapporten af 3. august 1999 eller eventuelt allerede fra den 28. juni 1999, hvor amtet må formodes at have modtaget et udkast til rapporten.”*